

ANGELINA JOLIE

În zilele următoare l-am însoțit pe Xian la întâlnirile lui de afaceri. De fapt, mă alesese ca să-i țin companie în timpul deplasărilor și la masă. Vorbeam ori prea mult, ori prea puțin. Cele două variante îi plăceau în egală măsură. Urmăream cum era semănată și cultivată *sămânța* banilor, cum se realiza rotația culturilor pe pământul economiei. Am sosit la Las Vegas. La nord de Napoli. Aici lumea numește această zonă Las Vegas din diferite motive. Așa cum Las Vegasul din Nevada este construit în mijlocul deșertului, tot astfel, aceste aglomerări urbane par să crească din nimic. Aici ajungi printr-un deșert de șosele. Kilometri de smoală, de străzi enorme care în puține minute te duc dincolo de acest teritoriu, pentru a te împinge pe autostrada spre Roma, drept către Nord. Străzi făcute nu pentru mașini, ci pentru camioane, nu pentru a permite deplasarea

cetățenilor, ci pentru a transporta haine, pantofi, genți. Venind dinspre Napoli, aceste localități se ivesc pe neașteptate, împlântate în pământ una lângă alta. Cheaguri de beton. Străzi care se împletesc pe marginile unei linii drepte, de-a lungul căreia se înșiră, fără vreo întrerupere a continuității, Casavatore, Caivano, Sant'Antimo, Melito, Arzano, Piscinola, San Pietro a Patierno, Frattamaggiore, Frattaminore, Grumo Nevano¹. Ghemuri de străzi. Localități care nu se deosebesc, care par un unic mare oraș. Străzi care jumătate sunt într-o localitate, iar cealaltă jumătate se află în următoarea.

Cred că am auzit de sute de ori vorbindu-se despre zona de lângă Foggia ca despre *Califoggia*², sau despre sudul Calabriei ca despre *Calafrica*³ sau *Calabria Saudita*, sau chiar *Sahara Consilina*, în loc de Sala Consilina, *Terzo Mondo*⁴ pentru a indica zona de lângă Secondigliano. Dar aici, Las Vegas e *chiar* Las Vegas. Oricine ar fi vrut să încerce să se afirme în lumea afacerilor în acest teritoriu ar fi putut s-o tot facă timp de ani de zile. Să-și realizeze un vis. Cu un împrumut, un salariu compensatoriu, cu niște economii la sânge, își pune pe picioare o fabrică. Miza totul pe o societate: în cazul în care câștiga, primea în schimb eficiență,

¹ Localități și cartiere din nordul orașului Napoli; Casavatore este localitatea din Italia cu cel mai mare procent din teren ocupat de construcții (90%), iar Arzano, unul dintre centrele industriale cele mai prospere din regiune.

² Nume plăsmuit prin unirea denumirilor geografice California și Foggia.

³ Termen născut din contopirea numelor Calabriei și Africii.

⁴ „Lumea a treia“, o diviziune a cartierului Secondigliano, despre care se va vorbi în capitolele următoare.

Gomora

productivitate, viteză, tăcere și de lucru la prețuri mici. Câștiga cum se câștigă atunci când pariezi pe roșu sau pe negru. Dacă pierdea, trebuia să închidă în câteva luni. Las Vegas. Deoarece nimic nu era stabilit prin planificări administrative și economice precise. Pantofii, hainele, confecțiile erau producții care se impuneau în întuneric pe piața internațională. Orașele nu se încununau cu laurii victoriei acestei producții prețioase. Produsele erau cu atât mai reușite, cu cât erau asamblate mai în liniște și clandestin. Teritorii care de decenii produceau cele mai bune haine ale modei italiene. Și, prin urmare, cele mai bune haine ale modei din întreaga lume. Nu aveau un club al oamenilor de afaceri, nu aveau centre de formare, nu aveau nimic care să poată să însemne altceva decât muncă, mașina de cusut, mica fabrică, pachetul ambalat, marfa expedită. Nimic altceva decât trecerea de la o activitate la alta. Orice alt lucru era superfluu. Pregătirea ți-o făceai la masa de lucru, calitățile de om de afaceri le dovedeai învingând sau pierzând. Nici un fel de finanțări, nici un fel de proiecte, nici un fel de stagii. Totul, și rapid, în arena pieței. Ori vinzi, ori pierzi. Odată cu creșterea salariilor, casele s-au înfrumusețat, mașinile cumpărate au devenit dintre cele mai scumpe. Totul fără vreo bogăție care putea fi definită drept colectivă. O bogăție jefuită, luată cu trudă de către unii și dusă în propria vizuină. Soseau din toate părțile ca să investească, fabrici-satelit care produceau confecții, cămăși, fuste, jachete, scurte, mănuși, pălării, pantofi, genți, portofele pentru fabrici italienești, nemțești, franțuzești. În aceste zone, încă din anii '50, nu era

necesar să ai autorizații, contracte, spații. Garajele, spațiile de sub scări, magaziile deveneau fabrici. În ultimii ani, concurența chinezească a distrus acele fabrici care făceau produse de calitate medie. Nu a mai lăsat loc creșterii îndemânării muncitorilor. Ori lucrezi imediat, în cel mai bun mod posibil, ori altcineva va ști să lucreze mediocru, dar mai rapid. Un număr mare de persoane s-au trezit fără loc de muncă. Proprietarii fabricilor au fost striviți de datorii, de cămătărie. Mulți s-au făcut nevăzuți.

Există un loc care, odată cu sfârșitul acestor fabrici-satelit de proastă calitate, a rămas fără aer, n-a mai putut evolua, n-a mai putut supraviețui. Pare emblema morții periferiei. Cu casele mereu luminate și pline de lume, cu curți aglomerate. Mașini mereu parcate. Nimeni care să mai iasă vreodată de acolo. Nimeni care să mai intre. Puțini se mai opresc. În nici un moment al zilei în acele locuințe nu există liniștea unei dimineți în care toată lumea pleacă la lucru sau la școală. Aici, în schimb, este mereu o mare de oameni, o gălăgie continuă de case locuite. Parco Verde¹ din Caivano.

Parco Verde se ivește imediat ce ieși de pe axa mediană, o lamă de catran ce desparte brusc toate localitățile de pe lângă Napoli. Pare nu un cartier, ci mai degrabă o aglomerare de beton, verande de

¹ Parcul Verde, zonă construită la Caivano pentru a adăposti temporar persoanele rămase fără locuință în urma cutremurului din 1980, care însă a dat naștere unui ghetou permanent, rodul uneia dintre cele mai mari speculații imobiliare din sudul Italiei. Locuitorii de aici sunt în marea lor majoritate șomeri, trăiesc din traficul de droguri și jafuri și se droghează. Parco Verde este una dintre cele mai mari piețe de droguri din Europa.

aluminii care se umflă ca niște bube imense la fiecare balcon. Pare unul dintre acele locuri pe care un arhitect le-a proiectat inspirându-se din construcțiile de pe plajă, ca și cum ar fi gândit blocurile respective ca pe niște turnuri de nisip care se obțin răsturnând o găletușă. Blocuri minimaliste, cenușii. Aici, la un colț de stradă, se găsește o capelă minusculă. Dar nu e dintotdeauna acolo. Înainte, în locul ei se afla o capelă uriașă, albă. Un mausoleu în adevăratul sens al cuvântului, dedicat unui băiat, Emanuele, mort la locul de muncă. Un loc de muncă ce în anumite zone este chiar mai rău decât munca la negru, în fabrică. Dar e o meserie. Emanuele se ocupa cu jafurile. Acționa mereu sâmbăta – în fiecare sâmbătă, de la o vreme încoace. Și mereu pe aceeași stradă. Aceeași oră, aceeași stradă, aceeași zi. Pentru că sâmbăta era ziua victimelor sale. Ziua perechilor de îndrăgostiți. Iar șoseaua națională 87 era locul unde se retrăgeau toți îndrăgostiții din zonă. O stradă de tot rahatul, cu asfalt peticit și mici gropi de gunoi. De fiecare dată când trec pe acolo și îi văd pe tinerii îndrăgostiți, mă gândesc că trebuie să arzi de pasiune ca să te simți bine în mijlocul atâtor scârboșenii. Tocmai aici, Emanuele și doi prieteni de-ai lui se ascundeau, apoi așteptau să parcheze vreo mașină și să stingă lumina. După ce lumina se stinge, mai așteptau câteva minute, așa încât cei dinăuntru să aibă timp să se dezbrace, iar în momentul de maximă vulnerabilitate, hop și ei. Cu mânerul pistolului spărgeau geamul și apoi i-l puneau băiatului sub nas, în poziție de tragere. Îi tâlhăreau pe îndrăgostiții din mașină și plecau în weekend, după ce făcuseră zeci de jafuri, cu cinci

sute de euro în buzunar: o pradă infimă, dar care poate să-ți dea impresia că ești în posesia unui tezaur.

S-a întâmpnat însă ca într-o noapte o patrulă de carabinieri să-i intercepteze. Sunt așa de imbecili, Emanuele și tovarășii lui, încât nu-și dau seama că dacă fac mereu aceleași manevre și jefuiesc mereu în aceleași zone au cele mai mari șanse de a fi arestați. Cele două mașini se urmăresc, se lovesc una pe alta, deschid focurile de armă. Apoi totul se oprește. În mașină e Emanuele, lovit mortal. Avea în mână un pistol și schițase gestul de a-l îndrepta spre carabinieri. L-au omorât cu unsprezece împușcături trase în câteva secunde. Ca să tragi unsprezece împușcături deodată înseamnă să ai deja pistolul în poziție de tragere și, la cel mai mic semnal, să fii gata să tragi. Să împuști ca să ucizi și apoi să te gândești că faci asta pentru a nu fi ucis. Ceilalți doi opriseră mașina. Proiectilele intraseră trecând prin mașină ca vântul. Erau cu toții ținându-i în loc de corpul lui Emanuele. Prietenii săi încercaseră să deschidă ușile, dar imediat ce au înțeles că Emanuele murise, s-au oprit. Au deschis portierele, fără să opună rezistență pumnilor primiți în față, care precedă orice arestare. Emanuele era ghemuit ca un cocoloș de hârtie, avea în mână un pistol fals. Una dintre acele imitații pe care odinioară le numeau „sperietoare de câini“, folosite la țară pentru a pune pe fugă haitele de câini vagabonzi ce dădeau târcoale poieților. O jucărie pe care o folosea ca și cum ar fi fost adevărată. De altfel, Emanuele era un băiețandru care acționa de parcă ar fi fost un adult, avea o privire înspăimântată ce-ți dădea impresia c-ar fi nemiloasă și

Gomora

se prefăcea că urmărește să se îmbogățească, dar de fapt își dorea câțiva bani în buzunar. Emanuele avea cincisprezece ani. Toți îi spuneau, simplu, Manù. Avea fața uscățivă, negricioasă și ascuțită, unul dintre acei băieți pe care ți-i imaginezi drept arhetipul puștilor pe care trebuie să-i eviți. Emanuele era un băiat din acest colț de lume unde onoarea și respectul nu-ți sunt date de puținul mărunțiș din buzunar, ci de modul în care îl obții. Emanuele aparținea zonei Parco Verde. Nu există greșeală sau crimă care să poată șterge importanța pe care o are apartenența la anumite locuri care te infierează. Toate familiile din Parco Verde făcuseră o colectă. Și construiseră un mic mausoleu. Puseseră înăuntru o fotografie a Madonnei dell'Arco¹ și, într-o ramă, chipul zâmbitor al lui Manù. A apărut astfel capela lui Emanuele, printre altele, mai bine de douăzeci, pe care credincioșii le construiseră pentru toate Fecioarele posibile, una pentru fiecare an de șomaj. Primarul însă nu putea tolera faptul că i se ridicase un altar unui șmecheraș oarecare și a trimis un bulldozer să-l dărâme. Într-o clipă, tot cimentul clădit s-a fărâmițat ca o construcție din argilă. În câteva minute

¹Sfânta Fecioară a Arcului, al cărei cult începe să fie celebrat la Pomigliano d'Arco (Campania) din a doua jumătate a secolului al XV-lea, are la bază o legendă care povestește că în a doua zi de Paște a anului 1450, în timp ce un grup de băieți jucau bile, unul dintre jucători a greșit lovitura și a pierdut partida. Atunci, mânios, băiatul a aruncat cu bila în imaginea Fecioarei pictată într-o troiță, sub unul dintre arcurile (*arco*, în it.) apeductului lângă care se desfășurase întrecerea, iar obrazul Sfintei Maria a început să sângereze. Drept pedeapsă, tânărul a fost spânzurat de un tei din apropiere, care s-a uscat în decurs de câteva ore, sub privirile îngrozite ale locuitorilor din Pomigliano.

știrea s-a împrăștiat în Parco Verde, băieții au sosit pe scutere și motociclete lângă buldozer. Nimeni nu scotea nici un cuvânt. Însă toți îl țintuiau cu privirea pe muncitorul care acționa manetele. Sub greutatea privirilor, muncitorul s-a oprit și le-a făcut semn să se uite spre comandant. El era cel ce-i dăduse ordinul. Un gest care le arăta tuturor adevăratul obiectiv al mâniei, care îndepărta ținta de la pieptul lui. Era speriat. S-a închis înăuntru. Asediat. Într-o clipă a început gherila. Muncitorul a reușit să scape în mașina poliției. Oamenii au luat buldozerul la pumni și șuturi, au golit sticle de bere și le-au umplut cu benzină. Au înclinat scuterele, lăsând să curgă carburantul în sticle direct din rezervoare. Și au început să arunce cu pietre în ferestrele unei școli de lângă Parco Verde. Cade capela lui Emanuele, atunci trebuie să cadă și restul. De prin blocuri oamenii aruncau cu farfurii, vase, tacâmuri. Ca să nu mai vorbim de sticlele incendiate împotriva poliției. Au pus tomberoanele în șir, în chip de baricade. Au incendiat tot ce putea arde și împrăștia focul. Se pregăteau de gherilă. Erau cu sutele, puteau rezista îndelung. Revolta se extindea, era pe cale să ajungă în cartierele din Napoli.

Dar apoi a sosit cineva, nu de foarte departe. Locul era înconjurat de mașinile poliției și ale carabinieri, dar un jeep negru a reușit să treacă dincolo de baricade. Șoferul a făcut un semn, cineva a deschis portiera și un grup restrâns de răsculați a intrat înăuntru. În mai puțin de două ore totul a fost demontat. Și-au scos bandanele de pe față, au lăsat să se stingă baricadele din gunoi. Interveniseră clanurile, dar cine mai știa care.

Gomora

Parco Verde este o mină de aur pentru mâna de lucru a camorrei. Aici, toți cei care vor adună recruții cei mai ieftini, o mână de lucru pe care o pot plăti chiar și mai puțin decât pe *pusher*-ii¹ nigerieni sau albanezi. Îi caută cu toții pe băieții din Parco Verde: clanul Casalezilor², clanul Mallardo din Giugliano, *i tigrotti*³ din Crispano. Devin traficanți de droguri cu salarii, fără să aibă procente din vânzări. Ca să nu mai vorbim de șoferi, de cei care stau de șase, care supraveghează teritoriul chiar și la kilometri distanță de casa lor. Și numai ca să poată lucra, nu mai cer să le fie rambursați banii de benzină. Băieți de încredere, scrupuloși în a-și face meseria. Uneori sfârșesc prin a deveni dependenți de heroină. Drogul amărăților. Puțini scapă, se înrolează, intră în armată și se duc departe, unele fete reușesc să plece, ca să nu mai pună piciorul în veci prin aceste locuri. Aproape nimeni din noile generații nu mai este afiliat. Cea mai mare parte dintre ei lucrează pentru clanuri, dar nu vor fi niciodată camorriști. Clanurile nu-i vor, nu-i afiliază, îi pun la lucru fructificând această mare ofertă. Nu au nici o calificare, nici un talent comercial. Mulți fac pe curierii. Duc rucsacuri pline de hașiș la Roma. Cu mușchii motorului încordați la maximum, într-o oră și jumătate sunt deja la porțile capitalei. Nu iau nimic în schimbul acestor drumuri, dar cam după vreo douăzeci de transporturi li se face cadou o motocicletă. O percep ca pe un câștig prețios, aproape de

¹Traficant de droguri (din engl. arg.).

²În orig. *Casalesi*; numele derivă de la localitatea de origine, Casal di Principe.

³Tigrișorii.

neegalat, desigur imposibil de dobândit prin orice altă meserie ce poate fi făcută în acest loc. Dar au transportat marfă capabilă să factureze de zece ori prețul motocicletei. Însă ei nu știu asta și nici nu reușesc să-și imagineze așa ceva. Dacă un post de control îi interceptează, vor primi condamnări sub zece ani, dar, nefiind afiliați, nu vor avea cheltuielile legale plătite, nici asistența familială garantată de clanuri. Deocamdată, în cap, au bubuitul țevii de eșapament și Roma ca destinație.

Unele baricade au continuat să-și verse focul, dar încet, în funcție de cantitatea de mânie din burtă. Apoi totul s-a stins. Clanurilor nu le era frică de revoltă, nici de zarvă. Puteau să se omoare și să ardă zile de-a rândul, nimic nu s-ar fi întâmplat. Dar revolta nu le-ar mai fi permis să lucreze. Nu ar fi făcut din Parco Verde rezervorul de urgență din care să-și procure mereu mână de lucru la un preț foarte mic. Totul, și rapid, trebuia să reîntre în ritm. Trebuiau cu toții să se întoarcă la muncă sau, mai bine zis, să fie disponibili pentru o eventuală muncă. Jocul de-a revolta trebuia să se sfârșească.

La înmormântarea lui Emanuele am fost și eu. Cincisprezece ani pe anumite meridiane ale lumii sunt numai o sumă. Să crăpi la cincisprezece ani în această periferie e ca și cum ai ispăși o condamnare la moarte, iar nu ca și cum ai fi privat de viață. În biserică era multă lume, foarte mulți tineri, aveau cu toții chipurile încrâncenate, iar din când în când scoteau câte un urlet sau se uneau într-un mic cor ritmat în afara bisericii:

Gomora

— Me-reu cu noi, vei fi me-reu cu noi! Me-reu cu noi...

Adepții mișcării ultrà¹ îl scandează numai când vreo veche glorie părăsește echipa. Îți dădeau impresia c-ar fi pe stadion, dar erau de fapt coruri ale mâniei. Veniseră la fața locului și polițiști în civil, care încercau să stea departe de navele bisericii. Îi recunoscuseră cu toții, dar nu era loc de conflicte. În biserică am reușit să-i identific repede; sau mai bine zis m-au identificat ei pe mine, negăsind pe chipul meu nici o trăsătură din arhiva lor mentală. Ca pentru a veni în întâmpinarea expresiei mele întunecate, unul dintre ei s-a apropiat de mine și mi-a zis:

— Aștia au cu toții cazier. Trafic de droguri, furturi, tăinuiri, jafuri... unii chiar se prostituează. Nu-i nici unul cinstit. Aici, cu cât mor mai mulți, cu atât e mai bine pentru toți.

Cuvinte la care se răspunde cu un croșeu sau cu o lovitură de cap în septul nazal. Dar acesta era, de fapt, raționamentul tuturor. Și poate că, la urma urmei, era un gând înțelept. Îi priveam pe tinerii aceia care vor face pușcărie pe viață pentru un jaf de 200 de euro – drojdia societății, un surogat de oameni, traficanți – unul câte unul. Nici unul dintre ei nu avea mai mult de douăzeci de ani. Părintele Mauro, părintele paroh care oficia slujba, știa pe cine avea în fața lui. Știa, de asemenea, că pe copiii care stăteau lângă el nu-i caracteriza inocența.

¹ Mișcare cu caracter pregnant extremist, ai cărei adepți sunt, în general, susținători pătimași ai anumitor echipe sportive și se dedau la acte de huliganism ce vizează echipa adversă și pe susținătorii acesteia, în locurile și localitățile unde se desfășoară întrecerile sportive.